

แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันตำรวจเอก ภูมิชาย พันธุ์กล้า
ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2567

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่

โดย พันตำรวจเอก ภูมิชาย พันธกล้า

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก สุเทพ ยิ่งยืน

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2567 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

พลตรี
(ทองศักดิ์ มหาวงศ์) ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารการวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก
(สุเทพ ยิ่งยืน) ประธานกรรมการ

พลตำรวจตรี
(วรพัฒน์ บุญมา) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก
(คมกฤช อจลานนท์) กรรมการ

พันเอกหญิง
(มนทิรา ยิ้มสมบุญ) กรรมการ

พันเอกหญิง
(นवलสมร จรวงษ์) กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันตำรวจเอก ภูมิชาย พันธุ์กล้า
เรื่อง	แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่
วันที่	๑๑ กันยายน 2567 จำนวนคำ : 9,689 จำนวนหน้า : 28
คำสำคัญ	ตำรวจตระเวนชายแดน, ภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ผลการศึกษาพบว่าการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน ประกอบด้วย การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และการช่วยเหลือประชาชน ในส่วนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน (โครงสร้าง, ภารกิจ, ศักยภาพ และขวัญกำลังใจ) และปัจจัยภายนอก (การเมือง, เศรษฐกิจ, สังคมและวัฒนธรรม, เทคโนโลยี และผู้รับบริการ) และสุดท้ายแนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย เพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลให้มีสมรรถนะ ความพร้อม และยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

AUTHOR : Police Colonel Phoomchai Phankla

TITLE : Guidelines for developing the Border Patrol Police headquarters to cope with new security threats.

DATE : 11 September 2024 **WORD COUNT :** 9,689 **PAGES :** 28

KEY TERMS : Border Patrol Police, New security threats.

CLASSIFICATION : Unclassified

Research study on Guidelines for developing the Border Patrol Police Headquarters To support new security threats, the objective is to study the current operations of the Border Patrol Police Headquarters. To study the appropriate environment for operations of the Border Patrol Police Headquarters. To support new forms of threats and to study guidelines for developing the Border Patrol Police Headquarters to support new forms of threats. The results of the study found that the operations of the Patrol Police Headquarters current border It consists of border surveillance and protection. Organizing the border area Strengthening good relations with neighboring countries strengthening relationships good with neighboring countries and helping people As for the appropriate environment for the operations of the Border Patrol Police Headquarters Consisting of internal factors (structure, mission, potential, and morale) and external factors (politics, economy, society and culture, technology, and service recipients) And finally, guidelines for developing the Border Patrol Police Headquarters. It consists of increasing the capabilities of the personnel to be more efficient. and readiness, and raising the level of management according to the principles of good governance.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก พันเอก สุเทพ มั่นคง อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ตลอดจนการตรวจทาน แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา ขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ พลตำรวจตรี วรพัฒน์ บุญมา ที่กรุณา เสียสละเวลาอันมีค่า ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ และ ให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้กำกับฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน รองผู้กำกับฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และ สารวัตรฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการบริหารจัดการองค์กร และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาไม่มากนักน้อย หากมีสิ่งใดบกพร่องผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับ และขออภัยไว้ ณ ที่นี้

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
การปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน	6
บทบาทตำรวจตระเวนชายแดน	10
การจัดโครงสร้างหน่วยกำลังตำรวจตระเวนชายแดน	12
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่	13
การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยใช้กรอบ PESTEL	15
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนด้วย SWOT Analysis	17
แนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่	20
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	
การเพิ่มขีดความสามารถของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	22
การปรับโครงสร้างองค์กร	22
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	23

การส่งเสริมความสัมพันธ์กับหน่วยงานในพื้นที่ชายแดน และประเทศเพื่อนบ้าน	24
--	----

บทที่ 4 บทสรุป

สรุปผลการศึกษา	26
----------------	----

ข้อเสนอแนะการวิจัย	28
--------------------	----

เอกสารอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติย่อผู้วิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงของชาติ¹ เป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารจัดการสถานะด้านความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ และเอื้อต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ให้ขับเคลื่อนไปตามทิศทาง และเป้าหมายที่กำหนด โดยมีเป้าหมายระดับประเด็น คือ การดำรงอยู่ของประเทศชาติอย่างสงบสุข และปลอดภัยจากอันตรายทั้งภายใน และภายนอกประเทศ การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ประเทศชาติที่มั่นคง ประชาชนต้องมีความอยู่รอดปลอดภัย (survival) และประเทศมีความเจริญก้าวหน้า (growth) ตลอดจนถึงมีความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้น ชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และยั่งยืน ในอนาคตหากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในทุกๆระดับที่เกิดขึ้นในโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลให้ความหมายของความมั่นคงของชาติ ได้ขยายขอบเขตจากความอยู่รอดปลอดภัย และความเจริญก้าวหน้าของประเทศเชื่อมโยงไปสู่มิติด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะมิติด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ซึ่งปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และเป็นปัญหาละเอียดอ่อนมีความซับซ้อนที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและความมั่นคงของชาติ ประกอบด้วยปัญหาและภัยคุกคามรูปแบบเก่า โดยเฉพาะปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตแดน ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการค้าอาวุธสงคราม ปัญหาการกำหนดสถานะบุคคล และส่วนที่เป็นปัญหา และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อแนวเขตแดน ปัญหาความขัดแย้งในสังคม ปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่ โรคระบาดตามแนวชายแดน ปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานด้านความมั่นคงต้องให้ความสำคัญกับการปรับทิศทางการพัฒนา และแก้ปัญหาในมิติดังกล่าวให้สอดคล้อง และเกิดความสมดุลกับทิศทางการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ที่นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติอย่างยั่งยืน

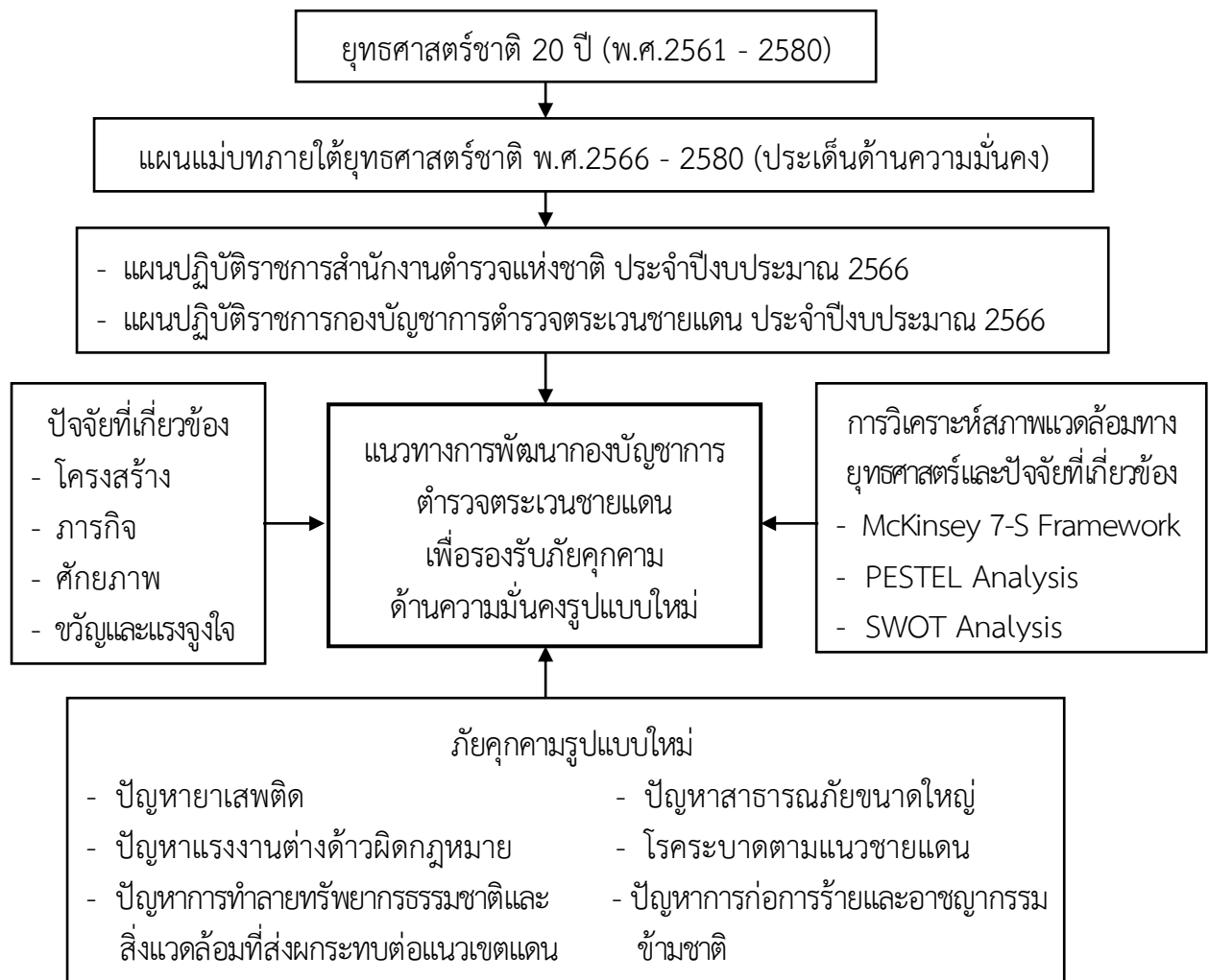
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็นหน่วยงาน และกลไกหนึ่งของรัฐ ที่มีหน้าที่โดยตรงในการแก้ปัญหาชายแดน และเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน ปกป้องคุ้มครองวิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ชายแดน หรือชายขอบอำนาจรัฐ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนสามารถดำรงชีพด้วยความมั่นคง ปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลง และมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของชุมชนบนรากฐานของการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เฉพาะของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่ชายแดน ตำรวจตระเวนชายแดนนั้นได้จัดตั้งขึ้นตาม มติคณะรัฐมนตรี คำสั่งที่ 436/2496 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2496 โดยได้กล่าวไว้ว่าตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยหนึ่งที่เกิดขึ้นตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีเป้าหมายหลักที่จะ นำตำรวจตระเวนชายแดน ไปเป็นกองกำลังป้องกันความมั่นคงแห่งชาติ โดยได้กำหนดว่า ตำรวจตระเวนชายแดน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ชิดกับชายแดนระหว่างประเทศ ซึ่งตามกฎหมายนั้น ไม่สามารถที่จะนำทหารไปอยู่ในชายแดนได้ในรัศมี 25 กิโลเมตร แต่ตำรวจตระเวนชายแดน นั้นสามารถอยู่ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เพราะเป็นยุทธศาสตร์ที่ รัฐบาลได้วางเป็นพื้นฐานที่สำคัญว่าที่จริงแล้วตำรวจตระเวนชายแดนมีศักยภาพในการรบ ไม่แตกต่างจากทหาร ในขณะที่เดียวกันตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องปฏิบัติตามภารกิจตาม กฎหมายกำหนด คือ ทำหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จึงได้กำหนดภารกิจ พิเศษขึ้น คือ การพัฒนาช่วยเหลือประชาชน

จากปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงผลกระทบ และปัญหา ดังกล่าว โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนอันเกิดจากสภาพพื้นที่ และปัญหา ผลกระทบจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงที่มีความซับซ้อนสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติโดยรวม ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็น ได้ว่าการศึกษานโยบายการพัฒนาของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคาม ด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่มีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งที่ตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีภารกิจหลักในการเฝ้าระวัง และ รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ชายแดนรอบประเทศไทยโดยตรง จะต้องมีการพัฒนาองค์กร เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ชายแดน และพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

ใช้แบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามที่วิทยาลัยการทัพบก กำหนดเป็นแนวทางการศึกษา โดยการรวบรวมใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาปัจจัยภายใน และภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อนำผลที่ได้ไปแก้ไขปัญหาคความมั่นคงตามแนวชายแดน และปรับปรุงหน่วยงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจของหน่วย

2.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน รองผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และสารวัตรฝ่ายอำนวยการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

2.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลในห้วงเดือน ธันวาคม 2566 - มิถุนายน 2567

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการศึกษาจากเอกสาร ตำรา บทความความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ใช้การสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ ตามความเป็นจริง โดยไม่มีการตีความในทันที ตลอดจนขออนุญาตติดต่อกับผู้ให้สัมภาษณ์ภายหลังหากต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้ทำการสัมภาษณ์มาจะถูกนำมาตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจน หรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป (ในบางการสัมภาษณ์จำเป็นต้องสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การหาแนวคิด และทฤษฎีเพื่อมาอธิบายข้อสรุปที่ได้รับหลังจากการตรวจสอบจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้ว

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินงาน	2566	2567					
	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.
เสนอโครงร่างวิจัย	←→	→					
รวบรวมข้อมูล	←→	→					
วิเคราะห์ข้อมูล		←→	→				
สรุป และอภิปรายผลการวิจัย					←→		
นำเสนอแลกเปลี่ยนผลวิจัย						←→	
ส่งเอกสารวิจัย							←→

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวทางการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ในปัจจุบัน
2. ทราบสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่
3. ทราบแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน³ เป็นหน่วยงานในส่วนสนับสนุน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม 1 ใน 8 หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยแผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มอบหมายให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนกิจกรรมการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินการลงสู่หน่วยปฏิบัติ และกำหนดหน่วยปฏิบัติไว้ อย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องตามแนวทางที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

การปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้นำเป้าหมาย และแนวทางตาม ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2566 - 2570) ด้านความมั่นคง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติ มั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความ มั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้ มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความ รุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่ อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้าน และมิตรประเทศ ทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของ ยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทาง และเป้าหมายที่กำหนด

1. เจตนารมณ์ : ต้องการให้กำลังพลปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดน และ รักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่าเต็มขีดความสามารถ เพื่อศักดิ์ศรี และ เกียรติภูมิของหน่วย วางกำลังให้สามารถควบคุมพื้นที่รับผิดชอบให้มากที่สุด โดยพิจารณา พังเพลิงพื้นที่ที่ฝ่ายตรงข้ามวางกำลัง หรือเป็นชุมชนของประชาชน โดยสามารถเข้าระงับ และคลี่คลายสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ได้ทันทีเมื่อมีสถานการณ์ ทั้งนี้จะต้องปฏิบัติต่อ กองกำลังติดอาวุธที่มีเจตนารุกล้ำแนวชายแดนเข้ามาในเขตไทยอย่างเฉียบขาด ใช้ มาตรการทางกฎหมายต่อขบวนการทำผิดกฎหมายทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และ

ปฏิบัติงานกิจการพลเรือนสนับสนุนมุ่งประสงค์ เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยราชการ และประชาชนทั่วไปในพื้นที่เพื่อผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ

2. กลยุทธ์ : ปฏิบัติภารกิจป้องกันชายแดน, รักษาความมั่นคงภายใน และพัฒนาช่วยเหลือประชาชนตามแนวชายแดน เพื่อเสริมความมั่นคงในเขตพื้นที่รับผิดชอบ กองร้อยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน (ร้อย ฉก.ตชด.) โดยใช้กำลังพลกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน (ร้อย ตชด.) เป็นกำลังหลัก และจัดกองร้อยเฉพาะกิจสนับสนุนการรบตำรวจตระเวนชายแดน (ร้อย ฉก.สสท.ตชด.) เป็นกองหนุนการปฏิบัติต้องสอดคล้องเกื้อกูลกัน ทั้งภารกิจป้องกันชายแดน การรักษาความมั่นคงภายใน ตลอดจนภารกิจตามแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วย โดยขึ้นควบคุมทางยุทธการต่อกองกำลังป้องกันชายแดน (กกล.ชายแดน) ตามแผนป้องกันประเทศประจำปีของศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก โดยกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติป้องกันชายแดนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นการปฏิบัติปัจจุบัน ดำเนินการสถาปนาความมั่นคงตาม แนวชายแดน เพื่อให้พื้นที่ที่มีความมั่นคงปลอดภัย มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันประเทศ โดยมีพันธกิจหลัก 5 ประการ

2.1.1 การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน วางกำลังในพื้นที่ รับผิดชอบ ทำการลาดตระเวนด้วยยานยนต์ และการเดินเท้า ดำเนินการการขจัดเงื่อนไข ผิดกฎหมายต่างๆ ที่สร้างความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่เชื่อมโยง และแสวงประโยชน์ ข่าวสารในเขตชายแดนจากเจ้าหน้าที่ข่าวลับของหน่วยต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และจาก ประชาชนที่อาศัยตามแนวชายแดน

2.1.2 การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน จัดตั้งจุดตรวจ ด่านตรวจที่มั่น ต่างๆ ตลอดจนสำรวจช่องทาง เส้นทางที่เชื่อมต่อเขตแดน การอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือสนับสนุนชุดปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิดของศูนย์ปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิด แห่งชาติที่ปฏิบัติในพื้นที่

2.1.3 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้บังคับหน่วยของประเทศเพื่อนบ้านในสถานการณ์ปกติ ส่งเสริม ความเข้าใจที่ดีต่อกัน นำไปสู่การลดความขัดแย้งและความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่ส่งผล กระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตามแนวชายแดน ด้วยการ แลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยือน พัฒนาสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครองใน ทุกระดับ การลาดตระเวนร่วม การอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลสำคัญทั้งสองฝ่ายตาม กฎเกณฑ์ที่กำหนด การช่วยเหลือหน่วยทหารประเทศเพื่อนบ้านภายใต้ขอบเขต อำนาจ

หน้าที่ และประการสำคัญในการรักษามิตรภาพระหว่างกันคือ การให้เกียรติ ยึดหลักความเสมอภาค และศักดิ์ศรีที่มีเท่าเทียมกัน

2.1.4 การรักษาความมั่นคงภายใน ดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อย และแก้ไข้ปัญหาที่เกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน โดยบูรณาการงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพ่งเล็งการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงที่สำคัญ

2.1.5 การช่วยเหลือประชาชน ด้วยการเตรียมกำลังพล ยานพาหนะ เครื่องมือให้พร้อมดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และการบรรเทาสาธารณภัยได้ทันที

2.2 ชั้นยับยั้ง/ผลักดัน/ปราบปราม ปฏิบัติการทุกวิถีทางให้กำลังติดอาวุธต่างๆ ยุติการปฏิบัติผิดกฎหมายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ หรือเจตนาล่วงละเมิดอธิปไตย ให้กลับออกนอกเขตไทย ด้วยการใช้กำลังตามพื้นที่ ดังนี้

2.2.1 พื้นที่แนวชายแดน ใช้กำลังขั้นต้นของจุดตรวจที่อยู่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ ระดมกำลังเข้าคลี่คลาย ยับยั้งปัญหา ถ้าไม่สามารถระงับได้ใช้กองหนุนเคลื่อนที่เร็วของกองร้อยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน (ร้อย ฉก.ตชด.) ที่รับผิดชอบพื้นที่ ถ้าไม่สามารถคลี่คลายได้ ใช้กองหนุนของกองร้อยเฉพาะกิจสนับสนุนการรบตำรวจตระเวนชายแดน (ร้อย ฉก.สสท.ตชด.) เข้าปฏิบัติการสนับสนุน

2.2.2 พื้นที่ส่วนหลังใช้กำลังหมวดตำรวจตระเวนชายแดน (มว.ตชด.) ที่ปฏิบัติเป็นกองหนุน ณ ที่ตั้งหน่วยปกติ ซึ่งเตรียมพร้อมให้การสนับสนุนด้วยกำลังเมื่อได้รับการร้องขอ หรือเมื่อสั่ง ตลอดจนประสานงานกับส่วนราชการอื่นๆ ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยนั้นๆ

2.3 ชั้นการปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุของกองกำลังป้องกันชายแดน ปฏิบัติการตามแผนของกองกำลังป้องกันชายแดน เมื่อได้รับคำสั่ง

2.3.1 การปฏิบัติ แนวความคิดในการปฏิบัติ ดังนี้

1) เจตนารมณ์ของผู้บัญชาการศูนย์ปฏิบัติการกองทัพบก : กำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบก ปฏิบัติตามแนวความคิดในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน (พันธกิจ 5 ประการ) ประกอบด้วย

- การเฝ้าตรวจและป้องกันพื้นที่ชายแดน
- การเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

- แก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน
- ประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
- การปฏิบัติในพื้นที่ระวังป้องกัน

โดยสนธิกำลังและบูรณาการเครื่องมือ ตลอดจนการปฏิบัติทุกรูปแบบเข้าปฏิบัติการในพื้นที่รับผิดชอบบนพื้นฐานของหลักการอ้อมกำลัง เพื่อให้พื้นที่ชายแดนเกิดความมั่นคง และมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยอย่างถาวร สำหรับในบางพื้นที่ที่สถานการณ์มีความรุนแรงเกินขีดความสามารถของกำลังป้องกันชายแดน ให้ใช้กำลังเพิ่มเติมตามขั้นตอนของแผนเผชิญเหตุ และแผนป้องกันประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาตามความจำเป็นของสถานการณ์ต่อไป

2) กลยุทธ์

- การเฝ้าตรวจและป้องกันพื้นที่ชายแดน : ให้วางกำลังควบคุมพื้นที่เพื่อให้ได้เปรียบต่อการปฏิบัติทางด้านยุทธวิธี โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน และ/หรือมีความเสี่ยง/ความล่าแหลมต่อภัยคุกคามเพื่อป้องกันการรุกล้ำอธิปไตย รวมทั้งจัดให้มีระบบในการแจ้งเตือนเหตุการณ์ การรายงานและการส่งการปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้การอำนวยความสะดวก และการแก้ไขสถานการณ์เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความประสานสอดคล้องกันในทุกกระดับ และในทุกพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย

- การเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน : ให้เสริมสร้าง ความเข้มแข็งมั่นคงให้กับชุมชนหมู่บ้านตามแนวชายแดน และดำรงการจัดตั้ง/ฝึกกำลังประชาชนให้มีขีดความสามารถในการป้องกันตนเอง การเฝ้าตรวจ/ตรวจสอบสิ่งผิดปกติ และแจ้งเตือนข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ ในอันที่จะเกื้อกูลต่อการปฏิบัติการทางทหาร และพร้อมเผชิญภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ

- การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน : ให้ดำเนินการป้องกัน สกัดกั้นปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ และจัดเตรียมสนามรบ ด้านกิจการพลเรือน เพื่อเตรียมการช่วยเหลือประชาชน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคงต่างๆ โดยบูรณาการแผนงาน/การปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ชายแดน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการต่อผู้ที่อพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา และผู้หนีภัยความไม่สงบชาวเมียนมา เมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน : ให้ดำรงการพบปะ และพัฒนาสัมพันธ์กับผู้นำทางทหารของประเทศเพื่อนบ้านในทุกระดับอย่างแน่นแฟ้น และต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจ และสร้างความเข้มแข็งของกลไกความร่วมมือในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาชายแดนร่วมกัน

- การปฏิบัติในพื้นที่ระหว่งป้องกัน : เพื่อแจ้งเตือนภัยคุกคามแต่เนิ่น และเตรียมการอันจำเป็น เพื่อสนับสนุนกำลังป้องกันชายแดน และกำลังตามแผนเผชิญเหตุ/แผนป้องกันประเทศ

บทบาทตำรวจตระเวนชายแดน

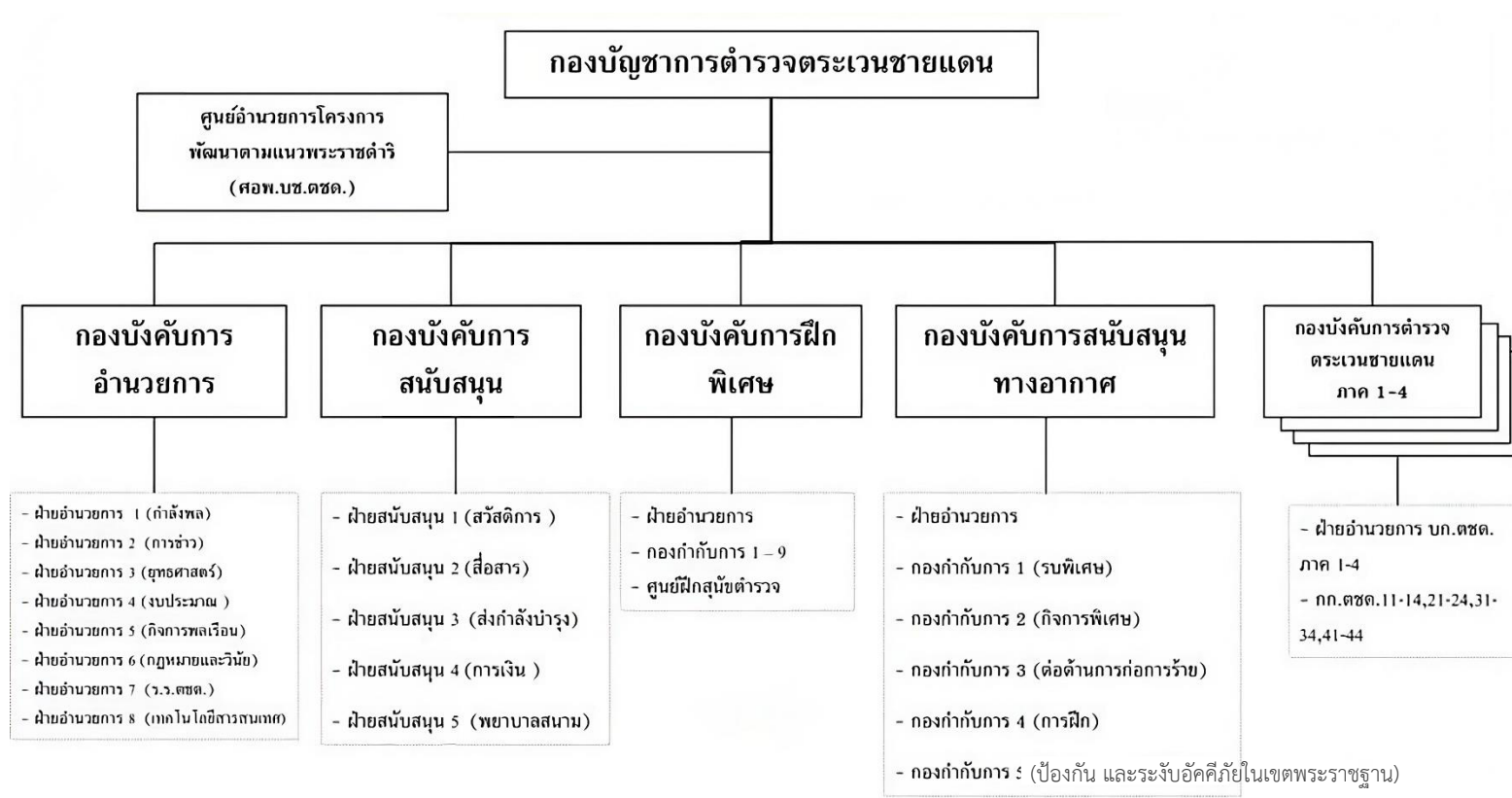
ตำรวจตระเวนชายแดน ในฐานะเป็นหน่วยที่ถูกจัดตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติภารกิจ การป้องกัน และรักษาสถานการณ์ชายแดนโดยตรง ซึ่งมีศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการทหาร การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และพัฒนาช่วยเหลือประชาชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ และภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ตลอดจนพัฒนาช่วยเหลือประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ โดยยึดถือผลประโยชน์ของชาติในบริเวณชายแดนเป็นหลัก ภายใต้คุณลักษณะ 3 ประการ ที่ตำรวจตระเวนชายแดนมีอยู่

1. บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนจากมุมมองของหน่วยงาน และบุคคลภายนอก มักมองว่าบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบันยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตที่ผ่านมา กล่าวคือยังคงมุ่งเน้นการทำงานเฉพาะเรื่อง และเสริม การปฏิบัติให้กับหน่วยราชการอื่นๆ เนื่องจากไม่ได้เป็นหน่วยรับผิดชอบพื้นที่ชายแดนอย่างแท้จริง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนตามคุณลักษณะของหน่วย จึงไม่สามารถ ดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นผลให้ภาพลักษณ์ของหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน ต่อสายตาของหน่วยงาน และบุคคลภายนอก เป็นหน่วยงานที่ไม่มีบทบาทต่อการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ปัจจุบัน และไม่มี ความสอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต แต่หากจะ วิเคราะห์จากสถานการณ์ภายนอกประเทศภายใต้อิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์จะยังคง มีแนวโน้มสถานการณ์ความขัดแย้งรูปแบบต่างๆ อันเกิดจากปัญหาเขตแดน การรุกล้ำเขตแดน ของกองกำลังต่างชาติ ปัญหาผู้อพยพหลบหนีการสู้รบ การลักลอบหลบหนีเข้าเมือง ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักลอบค้าสินค้าหลบหนีภาษีศุลกากร ตลอดจนปัญหา คุณภาพชีวิตของประชาชนในบริเวณแนวชายแดนที่จะเป็นความขัดแย้งในมิติใหม่ ซึ่ง ตำรวจตระเวนชายแดน ยังคงเป็นหน่วยงานของรัฐที่ จะมีศักยภาพในการเข้าไปแก้ปัญหา

ดังกล่าวได้ และกำลังตำรวจหน่วยอื่นๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นสำหรับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และบริการประชาชนตามปกติ ไม่สามารถจะจัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านการฝึก และมีความชำนาญในการใช้อาวุธเป็นอย่างดี จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานที่มีคุณลักษณะ และขีดความสามารถที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และให้บริการต่อประชาชนในพื้นที่บริเวณแนวชายแดน

2. บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน^{9,10} ที่ส่งผลให้สภาพพื้นที่ชายแดนจำเป็นต้องมีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ทั้งด้านการบังคับใช้กฎหมาย และการใช้หน่วยกำลัง ดังนั้นการบริหารจัดการชายแดนที่เหมาะสมต้องอยู่ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญ ซึ่งการปฏิบัติในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้มอบหมายให้ตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในพื้นที่ชายแดน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมกำลัง และความพร้อมของหน่วยให้เหมาะสม และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีในด้านการค้าการลงทุนภายใต้ข้อตกลงการค้า - การลงทุนเสรีอาเซียนที่ได้จะมีผลใช้บังคับเต็มรูปแบบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558

การจัดโครงสร้างหน่วยกำลังตำรวจตระเวนชายแดน⁴

ภาพที่ 2 โครงสร้างหน่วยกำลังตำรวจตระเวนชายแดน

กอบกู้สุขภาพการตำรวจตระเวนชายแดนกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ²

การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลกในปัจจุบัน ในห้วงที่ผ่านมามีการแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจ และขั้วอำนาจต่างๆ ของโลกอย่างเข้มข้นไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของจีน ในขณะที่เดียวกันหากสถานการณ์ความขัดแย้งหรือวิกฤตการณ์การสู้รบของประเทศมหาอำนาจหนึ่งที่มีต่อประเทศอื่นมีสัญญาณบ่งชี้ขยายผลกระทบในวงกว้างไปสู่ระดับโลกได้ เช่น กรณีสงครามระหว่างรัสเซีย - ยูเครน ที่ส่งผลกระทบต่อการค้า ห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ภาพรวมเศรษฐกิจ และด้านพลังงานเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงท่าที และการดำเนินการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการดำเนินนโยบายรองรับการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานโลก ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศทั่วโลก ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือวิกฤตการณ์ความมั่นคงดังกล่าว เพื่อลดความเสี่ยงต่อความมั่นคงแห่งชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ ในขณะที่แนวโน้มการรวมกลุ่มของขั้วอำนาจต่างๆ ได้มีการต่อรองในเรื่องผลประโยชน์ร่วมกัน และเร่งรัดกระบวนการแยกตัว (decoupling) ของระบบการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มประเทศต่างๆ ให้ชัดเจนและรวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามมีแนวโน้มว่าการรวมกลุ่มกันในรายประเด็นผลประโยชน์ที่มีความเชื่อมโยงทับซ้อนกันระหว่างประเทศในแต่ละขั้วอำนาจนั้นอาจไม่ได้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง และมีแนวโน้มในเรื่องการแข่งขันเพื่อขยายอิทธิพลที่สำคัญ คือ

1. การสะสมอาวุธ และการแพร่ขยายอาวุธ
2. การแสวงประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และนวัตกรรม

การก่อการร้ายในห้วงที่ผ่านมา แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ตลอดห้วงที่ผ่านมาจะส่งผลให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายต่างๆ ลดน้อยลง แต่กลุ่มก่อการร้ายมีแนวโน้มปรับรูปแบบการก่อเหตุในลักษณะของปฏิบัติการโดยลำพัง (Lone Wolf) รวมถึงมุ่งเน้นการเผยแพร่/บ่มเพาะแนวคิดสุดโต่งที่นิยมความรุนแรงมากขึ้น กลุ่มก่อการร้ายอาจใช้ไทยเป็นสถานที่พักพิงและอำนวยความสะดวกเพื่อเตรียมก่อเหตุ ไปจนถึงขึ้นก่อเหตุ อีกทั้งการก่อการร้ายยังเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่นๆ ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องมีแนวทางการเตรียมพร้อม เพื่อรับมือและต่อต้านการก่อการร้ายทุกรูปแบบ และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ ได้เป็นปัจจัยเร่งให้วิถีชีวิตของประชาชนต้องพึ่งพิงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น ซึ่งมีความเสี่ยงไปสู่การก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ โดยไทยมีแนวโน้มเผชิญกับสถานการณ์การ

โจมตีทางไซเบอร์และอาชญากรรมทางไซเบอร์ รวมถึงมีการละเมิดข้อมูล หรือการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ได้รับอนุญาตจะเพิ่มขึ้น และมีขนาดใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ปัจจัยทางชีวภาพของเชื้อโรค ที่มีวิวัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ การดื้อยาต้านจุลชีพ พฤติกรรมของมนุษย์ที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้โรคติดต่ออุบัติใหม่ และภัยสุขภาพต่างๆ มากขึ้น

ในห้วง 5 ปีข้างหน้าประเทศไทยยังคงต้องเผชิญความเสี่ยงหลายประการ ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายระดับ โดยภัยคุกคาม และปัญหาความมั่นคงมีความซับซ้อน และเชื่อมโยงกับมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ บริบท และแนวโน้ม มิติความมั่นคงจะเป็นการผสมผสานระหว่างภัยคุกคามรูปแบบเก่า และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่เรียกว่า “ภัยคุกคามแบบผสมผสาน” ซึ่งพิจารณามุมมองผลกระทบภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อไทย และมุมมองสถานการณ์ภายในประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภายนอก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. **ระดับโลก** กลุ่มประเทศมหาอำนาจ การรวมกลุ่มระหว่างประเทศ ยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อบริบทความมั่นคงในระดับโลกซึ่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมรับมือวิกฤตการณ์ความมั่นคงเพื่อลดความเสี่ยง ความมั่นคงแห่งชาติและคุณภาพชีวิตของคนในชาติ โดยมีแนวโน้มการแข่งขันระหว่างประเทศที่สำคัญจากการสะสมอาวุธ และการแพร่ขยายอาวุธ และการแสวงประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม

2. **ระดับภูมิภาค** พื้นที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ เนื่องจากเป็นเส้นทางคมนาคมและแหล่งทรัพยากรพลังงานที่สำคัญ ส่งผลให้มีแนวโน้มการแข่งขัน และขยายอิทธิพลเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ และขั้วอำนาจต่างๆ โดยเฉพาะกรณีพิพาทในทะเลจีนใต้ และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

3. **ระดับประเทศ** ความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ สถานการณ์ภายในประเทศต่างๆ อาทิ ปัญหาทางด้านการเมือง ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้หลบหนีเข้าเมือง และผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ ยาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน สาธารณภัย ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางชายแดน จะยังคงมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมิติต่างๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม โดยยังคงพบปัญหาที่สำคัญ ทั้งในเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติในพื้นที่ชายแดน แรงงานผิดกฎหมายและการลักลอบเข้าเมือง ผิดกฎหมายความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน และ

ปัญหาโรคระบาดในพื้นที่ชายแดน นอกจากนี้ประเทศไทย ต้องเตรียมความพร้อมความมั่นคง ด้านพลังงานและอาหารโดยเฉพาะหากอยู่ในภาวะขาดแคลน หรือภาวะวิกฤตต่างๆ

การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน โดยใช้กรอบ PESTEL ^{6,11}

ในปัจจุบัน ตำรวจตระเวนชายแดนกำลังเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงที่มีภัยคุกคามที่เป็นปัญหาที่เราต้องเจอโดยไม่ทันได้ตั้งตัว การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อสังคมในลักษณะต่างๆ รวมไปถึงการหลบหนีเข้าเมือง การค้ามนุษย์ การโยกย้ายถิ่นฐานของประชาชน แรงงานต่างด้าว ยาเสพติด ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ

1. ด้านนโยบาย (P) ที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดนความไม่ชัดเจน ในนโยบายของหน่วยเหนือ ที่ให้ตำรวจตระเวนชายแดนปฏิบัติ ไม่มีปฏิบัติการกิจด้านการปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง ทั้งที่ภารกิจดังกล่าวควรเป็นภารกิจ หนึ่งของตำรวจตระเวนชายแดน หรือให้ตำรวจตระเวนชายแดนมีส่วนร่วมทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนทั้งกำลังพล และงบประมาณตามความเหมาะสม ขาดทรัพยากรการบริหารที่จะสนองต่อนโยบายจากหน่วยเหนือ ขาดความต่อเนื่องในนโยบายบ่อยครั้งตามการเปลี่ยนแปลงของผู้บังคับบัญชา รวมทั้งอาจมีการปรับเปลี่ยนแผน และแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างตามกำหนดไว้เดิม

2. สภาพการเมือง (P) ที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดน ขาดความต่อเนื่องในการบริหารงาน เนื่องจากเปลี่ยนผู้บังคับบัญชามากตามอำนาจการเมืองที่แต่ละรัฐบาลการเมืองเข้ามาแทรกแซงการดำเนินการ แต่งตั้ง โยกย้าย อำนาจ งบประมาณ อาวุธ และเครื่องมือต่างๆ สร้างความปั่นป่วน ลดขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานดี ดังนั้นจึงต้องขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติโดยมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุน และประสานการปฏิบัติให้เกิดความเชื่อมโยงสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. สภาพสังคม (S) ที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดนสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นหลากหลาย ตำรวจตระเวนชายแดนขาดการสนับสนุนจากหน่วยเหนือ หรือจากภาครัฐ เนื่องจากมองไม่เห็นความสำคัญของหน่วยงาน

4. สภาพสิ่งแวดล้อม (E) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate change) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภัยธรรมชาติที่มีระดับความรุนแรงมากขึ้น โรคอุบัติใหม่ และโรคระบาดที่เกิดจากไวรัสอย่าง COVID - 19 นำไปสู่ปัญหาทางสังคม และอาชญากรรมต่างๆ

อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ด้วยโรคระบาดที่เกิดขึ้นจึงต้องมีการพัฒนาระบบการตรวจโรคระบาด และระบบส่งต่อผู้ป่วยข้ามพรมแดน เพื่อป้องกันการแพร่โรคระบาดที่เป็นภัยคุกคามต่อประชาชน ตรวจตราการเข้า - ออกของคน รวมไปถึงการบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามแนวชายแดน ทั้งนี้ปัญหาความมั่นคง และอาชญากรรมภายในประเทศมีความเชื่อมโยงหลายมิติ

5. สภาพเศรษฐกิจ (E) ที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดน มีความซับซ้อนทางด้านเศรษฐกิจ ตำรวจตระเวนชายแดนขาดความรู้ในด้านนี้ทำให้การปฏิบัติงานไม่เท่าทันกับอาชญากรรมที่มากับเศรษฐกิจในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันได้มีการขยายตัวของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคพัฒนาการของกลุ่ม “ประชาคมอาเซียน” ความเชื่อมโยงกันมากขึ้นทั้งทางการเมือง ความมั่นคง และสังคม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างพัฒนาการทางการเมือง และเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก รวมทั้งเพิ่มโอกาสการติดต่อเชื่อมโยงผ่านเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม การเป็นประชาคมเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะการที่ประเทศสมาชิกยังมีลักษณะการปกครอง และเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การสร้างความเป็นประชาคม และการเปิดกว้างของการติดต่อระหว่างกันอย่างเสรีทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการย้ายถิ่นฐานของประชากร ในภูมิภาค และการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติ และเศรษฐกิจนอกระบบ ปัญหายาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นมาโดยต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม

6. เทคโนโลยีสารสนเทศ (T) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ อาทิ ข้อมูลการพัฒนาระบบ CCTV ข้อมูลการการจัดทำระบบพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศรอบบ้าน และข้อมูลยานพาหนะผ่านเข้า - ออกด่านชายแดน มาสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง และระบบตรวจการณ์ปัญหาความมั่นคงบริเวณช่องทางสัญจรข้ามแดน เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

7. กฎหมาย (L) ได้มีการ

7.1 สร้างบรรยากาศบริเวณริมแนวชายแดน ไม่ให้เกิดความตึงเครียด และความหวาดระแวงระหว่างกัน (ภายใต้แนวทางที่จะสามารถรักษาอธิปไตยของรัฐได้อย่างทันท่วงที) ด้วยการลดกำลังทหาร หรือกองกำลังกึ่งทหาร (ทหารพราน) ลง และใช้

กองกำลังตำรวจ คือ “ตำรวจตระเวนชายแดน” (ซึ่งเป็นหน่วยตำรวจที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้มีศักยภาพที่ทำหน้าที่แทนทหาร

7.2 ยกเลิกการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 แล้ว ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 ทั้งนี้ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัดแต่ละพื้นที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรจังหวัด” มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อลดเงื่อนไขการใช้อำนาจทางทหารที่อาจจะทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างกัน สร้างบรรยากาศทางการค้าที่ดีขึ้นได้

7.3 ใช้กำลังตำรวจตระเวนชายแดน เข้าทำการปราบปรามการกระทำ ความผิดทางกฎหมายตามแนวชายแดน ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ และปัญหาการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจชายแดน ฯลฯ เพราะตำรวจตระเวนชายแดน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ (ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.2565) และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ชายแดนที่สามารถประสาน และใช้ฐานข้อมูลอาชญากรรมร่วมกับฐานข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ง่าย และสะดวก และเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ขึ้นการบังคับบัญชาโดยตรงต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (การควบคุมทางยุทธการ (Operational Control, OPCON) เป็นการจัดหน่วยหนึ่งให้ขึ้นกับผู้บังคับบัญชาของอีกหน่วยหนึ่ง เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจ หรือกิจเฉพาะที่กำหนด เพื่อช่วยให้บรรลุภารกิจ หรืองานเฉพาะ ตามปกติแล้วจะมีขอบเขตในหน้าที่ ห้วงเวลา หรือพื้นที่ผู้บังคับหน่วยที่ควบคุมทางยุทธการ อาจจะสั่งให้หน่วยเข้าปฏิบัติการ และส่งมอบอำนาจการควบคุมยุทธวิธีเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นควบคุมทางยุทธวิธีหน่วยนี้ก็ได้) อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาที่สามารถดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมายได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษดังเช่น กฎอัยการศึก

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนด้วย SWOT Analysis ⁶

1. จุดแข็ง (ปัจจัยภายในองค์กร)

- 1.1 มีอุดมการณ์และเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ
- 1.2 มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและมีระเบียบวินัยดี
- 1.3 มีที่ตั้งหน่วยเป็นเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ

- 1.4 มีระบบการส่งกำลังบำรุงที่ดี
- 1.5 มีกำลังพลชั้นประทวนซึ่งเป็นระดับปฏิบัติการเป็นจำนวนมาก
- 1.6 มีฝ่ายเทคนิคที่มีคุณภาพ /เป็นรูปธรรมปฏิบัติงานได้จริง ได้แก่ ชุดเก็บกู้วัตถุระเบิด ชุดสุนัขตำรวจ ชุดนำอากาศ/จัดทำสนามเฮลิคอปเตอร์ และส่ง สป.3 อ.ทุกพื้นที่
- 1.7 เป็นกองหนุนติดอาวุธที่เข้มแข็งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภารกิจถวายความปลอดภัย การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การซ้อมโจมตี และติดตามจับกุมผู้ร้ายในพื้นที่ป่าเขา
- 1.8 มีระบบการฝึกอบรมภายใน /ภายนอกหน่วยตามสายงาน เพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 1.9 มีอำนาจปราบปรามจับกุม และบังคับใช้กฎหมายตามหน้าที่ของตำรวจ
- 1.10 ตำรวจตระเวนชายแดน มีขอบเขตภารกิจหลากหลาย ทำให้มีปริมาณกิจกรรม /โครงการ / แผนงาน/การรายงานผลเป็นงานเอกสารทางธุรการมาก/การกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และบางกิจกรรมไม่ใช่งานในหน้าที่ตำรวจโดยตรง ผู้ปฏิบัติบางส่วนขาดประสบการณ์และทักษะความรู้ในเรื่องนั้น จึงจำเป็นต้องมีผู้บังคับบัญชาที่มีประสบการณ์คอยสอนแนะ และกำกับดูแลในพื้นที่อย่างใกล้ชิด
- 1.11 ตำรวจตระเวนชายแดนไม่มีหน้าที่สอบสวน ทำให้ผู้บังคับบัญชามีเวลากำกับดูแลการทำงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่

2. จุดอ่อน (ปัจจัยภายในองค์กร)

- 2.1 เนื่องจากกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่มีอัตราการจัดสัญญาบัตร 8 คน ประทวน 288 คน มีหัวหน้าหน่วยเป็นระดับสารวัตร (ผู้บังคับกองร้อยร้อย ๆ) 1 คน รับผิดชอบแนวชายแดน และพื้นที่หลายอำเภอ ในขณะที่สถานี/สถานีภูธรมีอัตราการจัดประมาณ 80 - 200 คน แต่มีผู้กำกับเป็นหัวหน้าหน่วย/มีสารวัตรขึ้นไปไม่น้อยกว่า 10 คน เปรียบเทียบสัดส่วนผู้บังคับบัญชากับกำลังพลชั้นประทวนแล้วแตกต่างกันมาก แสดงให้เห็นว่าตำรวจตระเวนชายแดน มีผู้บังคับบัญชาระดับผู้บังคับกองร้อยร้อย ๆ (สารวัตร) - ผู้กำกับในพื้นที่น้อย ทำให้ขาดผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจตัดสินใจ

2.2 ผู้บังคับกองร้อยร้อยตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่เป็นระดับสารวัตร ไม่มีอำนาจบริหารงบประมาณ / กำลังพล (การแต่งตั้ง/เลื่อนเงินเดือนชั้นประทวน - รองสารวัตร) เพราะเป็นอำนาจของผู้กำกับ ทำให้อำนาจบริหาร และปริมาณงานธุรการไปรวมศูนย์อยู่ที่ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่มากเกินไป

2.3 เนื่องจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่มีอัตราการจัดสัญญาบัตร 99 คน ประทวน 1,900 คน มีผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำกับ 1 คน รับผิดชอบแนวชายแดน และพื้นที่ 4 - 5 จังหวัด ในขณะที่กองบังคับการนครบาล/กองบังคับการภูธรจังหวัด มีจำนวนกำลังพลใกล้เคียงกัน แต่มีผู้บังคับการเป็นหัวหน้าหน่วย/มีระดับ ผู้กำกับขึ้นไปไม่น้อยกว่า 10 คน เปรียบเทียบแล้วจะเห็นว่ามีผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน - ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่น้อย และเนื่องจากผู้กำกับไม่มีอำนาจแต่งตั้ง / เลื่อนเงินเดือนระดับรองสารวัตร - รองผู้กำกับ เพราะเป็นอำนาจของผู้บังคับการ ทำให้อำนาจบริหารในส่วนนี้ไปรวมศูนย์อยู่ที่ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค จึงเกิดปัญหาการบริหารงานล่าช้า และไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

2.4 เนื่องจากกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 - 4 มีพื้นที่รับผิดชอบกว้างมากเกินไป ทำให้การกำกับดูแลพื้นที่ไม่ทั่วถึง ในขณะที่กองบังคับการภูธรจังหวัด/กองบังคับการนครบาล มีพื้นที่รับผิดชอบเพียงจังหวัดเดียว / เขตเดียว และเนื่องจากกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 1 - 4 เป็นเพียงส่วนบังคับบัญชา จึงมีบทบาทน้อยกว่ากองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนพื้นที่ และทำให้สายการบังคับบัญชายาวเกินความจำเป็น

2.5 เนื่องจากมีวิธีการทำงานที่ยากลำบากกว่าหน่วยอื่น โดยไม่จำเป็น เช่น การตั้งหน่วยเป็นฐานปฏิบัติการและไม่มีรถยนต์ออกทำงาน ในขณะที่ตำรวจหน่วยอื่นในพื้นที่เดียวกันตั้งหน่วยเป็นสถานี และใช้รถยนต์สายตรวจออกทำงาน และการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นช้ากว่าหน่วยอื่น ทำให้กำลังพลชั้นประทวน และระดับรองสารวัตรขอย้ายออกนอกสังกัดมาก จำนวนกำลังพลในปัจจุบันจึงมีน้อย/ขาดแคลน

2.6 เนื่องจากอัตราตำแหน่งระดับ สารวัตร/ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน - ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดน มีจำนวนน้อยกว่าตำรวจหน่วยอื่น ทำให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ช้ากว่าหน่วยอื่น

2.7 เนื่องจากกำลังพลในสนามส่วนใหญ่ เคยชินกับการทำงานด้วยยุทธวิธีทหาร (การรบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต) มีการฝึกยุทธวิธีทหารมากกว่ายุทธวิธีตำรวจ และยังไม่มีประสบการณ์ในด้านการปราบปรามจับกุมเท่าที่ควร ผลงานจับกุมส่วนใหญ่จึงได้จากชุดเฉพาะกิจที่แต่ละหน่วยตั้งขึ้น และทำการฝึกไว้เป็นพิเศษ

3. โอกาส (ปัจจัยภายนอกองค์กร)

3.1 อาชญากรรมข้ามพรมแดนเพิ่มขึ้น และมีความรุนแรง/สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องยกระดับผู้บังคับบัญชาของหน่วยในพื้นที่ให้มีตำแหน่ง/อำนาจหน้าที่/อายุงาน และประสบการณ์ทำงานสูงขึ้น

3.2 อาชญากรรมข้ามพรมแดนเกิดขึ้นตลอดแนวชายแดน ทั้งในด้าน และนอกด่านตรวจคนเข้าเมือง/ด่านศุลกากร จำเป็นต้องใช้หน่วยงานที่มีคุณลักษณะอย่างตำรวจตระเวนชายแดนมากขึ้น

3.3 อาชญากรรมข้ามพรมแดนในพื้นที่ป่าเขาส่วนใหญ่เป็นผู้ร้ายที่มีอาวุธร้ายแรง จำเป็นต้องใช้หน่วยงานที่มีคุณลักษณะอย่างตำรวจตระเวนชายแดน

3.4 ยังไม่มีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามพรมแดนโดยตรง ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายได้เหมือนตำรวจตระเวนชายแดน

4. อุปสรรค (ปัจจัยภายนอกองค์กร)

4.1 มีการแต่งตั้งระดับสารวัตร - รองผู้บัญชาการจากนอกหน่วยเข้ามาในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมากกว่าแต่งตั้งออกไปนอกหน่วย ทำให้ความก้าวหน้าในตำแหน่งช้า ทำลายขวัญกำลังใจของตำรวจตระเวนชายแดน

4.2 ข้าราชการกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ และตำรวจหน่วยอื่น ในปัจจุบันมีการปรับโครงสร้าง และยกระดับหัวหน้าหน่วยงานให้มียศ และตำแหน่งสูงกว่าตำรวจตระเวนชายแดนแล้วทุกหน่วยงาน เช่น หัวหน้าสถานีตำรวจภูธร ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ศึกษาธิการ /เกษตร/ ปศุสัตว์/ป่าไม้/ผู้อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ เมื่อเปรียบเทียบศักยภาพ /ศักดิ์ศรี/อำนาจตัดสินใจแล้ว สูงกว่าหัวหน้าหน่วยตำรวจตระเวนชายแดน ในพื้นที่เดียวกันมาก ทำให้การประสานการปฏิบัติไม่รวดเร็วเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านการจับกุม งานโครงการพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และงานลูกเสือชาวบ้าน

แนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลยุทธ์ โดยเสริมจุดแข็ง เสริมโอกาส ลดจุดอ่อน ลดอุปสรรค โดยได้แนวทางดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน และบทบาทหน้าที่ โดยการเปลี่ยนจากหมู่ปืนเล็กที่เดินทางด้วยเท้า เป็นชุดปฏิบัติการปืนเล็กที่มีรถยนต์ประจำหมู่ไปถึงที่หมายเร็ว และ

ไกลขึ้น มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมข้ามพรมแดน และรักษาความมั่นคงของชาติ ในหน้าที่ตำรวจเป็นงานหลัก มีอำนาจเนรเทศ /ส่งกลับภูมิลำเนา และขึ้นบัญชีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา 54 พรบ.คนเข้าเมือง พ.ศ.2522 ในช่องทางธรรมชาติ เช่นเดียวกับ ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองที่อยู่ตามด่านตรวจคนเข้าเมือง

2. ปรับเปลี่ยนทรัพยากรการบริหาร โดยกำหนดให้แต่ละฐานปฏิบัติการ ตำรวจตระเวนชายแดน รับผิดชอบพื้นที่กว้างด้านหน้า/ช่องทาง/หมู่บ้านตามแนวชายแดน อย่างชัดเจน และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และจัดให้มีรถยนต์ใช้ประจำทุกฐาน ปฏิบัติการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ไปถึงที่หมายเร็วขึ้น/ไกลขึ้น / คล่องตัว/และ เหนื่อยน้อยลง สำหรับในพื้นที่ที่ยังเดินทางด้วยรถยนต์ไม่ได้ หรือเมื่อจำเป็นต้องดำเนิน กλυทด้วยการเดินเท้า ยังใช้รถยนต์ไปส่งลง และรับกลับในจุดที่เหมาะสมได้ทันที โดยไม่ ต้องรอรถรับ/ส่งจากหน่วยเหนืออย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบัน (ส่วนใหญ่จึงใช้รถยนต์/น้ำมัน ส่วนตัวออกทำงาน เพื่อให้ทันเหตุการณ์)

3. ปรับปรุงโครงสร้างให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น และลดขนาดเป็น องค์กรที่เล็กกะทัดรัด “เพิ่มประสิทธิภาพ แต่ไม่เพิ่มกำลังพล” โดยการยกระดับฝ่ายปฏิบัติการ ในพื้นที่ได้แก่ หมวดตำรวจตระเวนชายแดน 256 หมวด/กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน 64 กองร้อย/กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน พื้นที่ 16 กองกำกับ และปรับเปลี่ยน หมู่ตำรวจตระเวนชายแดนป็นเล็ก (12 นาย) ให้เป็นชุดปฏิบัติการตำรวจตระเวนชายแดน ยานยนต์ (8 นาย) เพื่อให้หน่วยปฏิบัติมีขนาดเล็กกะทัดรัด สามารถเคลื่อนย้ายได้ด้วย รถยนต์ปิคอัพ 1 คัน หรือเฮลิคอปเตอร์ตำรวจ 1 ลำ ทำให้อัตราการจัดของกองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน ลดลงประมาณ 30 % แต่มีหน่วยประสิทธิภาพสูงขึ้น

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากการศึกษา และค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์จากบทที่ 2 จนได้ข้อมูลครบถ้วน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้มีสมรรถนะ และความพร้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่

- 1) พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ และความชำนาญตามมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนด
- 2) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และ
- 3) เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญเนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะของตำรวจตระเวนชายแดนจำเป็นต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการพัฒนาทักษะ เพื่อให้เกิดความชำนาญ อีกทั้งยังจำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของดุสิต น้อยชื่น, อิมรอน มะลูลีม, จรัญ มะลูลีม และสุพจน์ ทรายแก้ว¹² ในเรื่องของการสร้างขวัญและแรงจูงใจของตำรวจตระเวนชายแดน การพัฒนาตำรวจตระเวนชายแดนในด้านสวัสดิการ การจัดหน่วยให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสภาพการเมืองของประเทศ และพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างสภาพความมั่นคงตามแนวชายแดน กรณีความขัดแย้งที่เกิดจากการกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา โดยการวิจัยพบว่ากรณีพื้นที่ชายแดนด้านตะวันออกในส่วนของพื้นที่จังหวัดสระแก้วนั้น ปัญหาความขัดแย้งเกิดจากความไม่ชัดเจนของการแบ่งเขตพื้นที่ประเทศของทั้งสองฝ่าย และมีการรุกล้ำเขตแดนของประชาชนทั้งสองฝ่าย เพื่อทำการเกษตรเพราะในพื้นที่ชายแดนด้านจังหวัดสระแก้วยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าส่วนใดเป็นพื้นที่ของประเทศไทยและส่วนใดเป็นพื้นที่ของประเทศกัมพูชา

ประเด็นที่ 2 ด้านการปรับโครงสร้างองค์กร

โดยภาพรวมเป็นการมุ่งเน้นในเรื่องการปรับโครงสร้างตำรวจตระเวนชายแดนให้ทันต่อสภาพการณ์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบัน โดยการทบทวน

บทบาทตำรวจตระเวนชายแดน รวมทั้งหาความชัดเจนในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมองไปที่โครงสร้างการบริหารองค์กรในสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป หากตำรวจตระเวนชายแดนยังไม่มีพัฒนาการยังปฏิบัติงานแบบเดิม ๆ ความสำคัญในสายตาของประชาชน ในสายตาของสังคมก็จะน้อยลง เป็นผลให้ความร่วมมือต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ และประชาชนก็จะน้อยลง และหมดไปในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องมีการพัฒนาองค์กร ต้องมีการปรับปรุงองค์กร ให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับบริบทสภาพการณ์ในปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่ เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ดังกล่าว ปรับปรุงโครงสร้างให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้น และลดขนาดเป็นองค์กรที่เล็กกะทัดรัด “เพิ่มประสิทธิภาพ แต่ไม่เพิ่มกำลังพล”

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประยุทธ์ จันทร์โอชา เรื่อง การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่¹³ โดยศึกษาวิเคราะห์ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในสังคมไทย บทบาทของกองทัพไทยในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในห้วงที่ผ่านมา การวิเคราะห์ปัญหา และอุปสรรคของกองทัพไทย การนำเสนอยุทธศาสตร์ และการปรับบทบาทโครงสร้างการจัดหลักนิยม และการบริหารจัดการของกองทัพไทยที่เหมาะสม

ประเด็นที่ 3 ด้านบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

การที่ตำรวจตระเวนชายแดน จะปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วย จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับประชาชน จะต้องมีความสัมพันธ์อันดีต่อประชาชน ต้องให้ประชาชนรู้จักบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนจึงจะได้รับความร่วมมือจากประชาชน นำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนกับประชาชน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประไพร สิงห์สมบัติ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ และภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน¹⁴ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันประชาชนยังไม่รู้หรือเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดนเท่าที่ควร ซึ่งภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดนนั้นจะคงภารกิจในคุณลักษณะ 3 ประการคือ

- 1) สามารถทำการรบได้เหมือนทหาร
- 2) จับกุมผู้กระทำความผิดได้เหมือนตำรวจ และ
- 3) ทำการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนได้เหมือนกับข้าราชการพลเรือน

ผลการให้ความรู้ทำให้ทราบว่าก่อนการให้ความรู้ ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับตำรวจตระเวนชายแดนน้อยมากคือ ไม่ถึงร้อยละ 50 แต่ เมื่อผ่านการฝึกอบรมให้

ความรู้แล้วสามารถที่จะตอบปัญหาข้อสอบได้ถึงร้อยละ 95 แสดงว่า การให้ความรู้นั้นทำให้ประชาชนได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน และเมื่อทำการให้ความรู้แล้วสามารถรู้ช่องทางการให้ความรู้โดยผ่านสื่อต่างๆ คือสื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่อกิจกรรมถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีสิ่งหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดเกี่ยวกับตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ คือเครื่องแบบของตำรวจตระเวนชายแดน เนื่องจากเครื่องแบบมีทั้งสีเขียว และสีเทา ก็จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจผิด ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความรู้ให้ประชาชนรู้จักตำรวจตระเวนชายแดน และที่สำคัญในอนาคตที่ประเทศไทยจะต้องเปิดเสรีกับกลุ่มอาเซียนซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนก็จะต้องมีบทบาทมากยิ่งขึ้น จึงต้องเร่งให้ประชาชนได้รู้จักตำรวจตระเวนชายแดนให้มากขึ้น ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่นั้นผู้บังคับบัญชาจะต้องมีบทบาทให้ความสำคัญในการแก้ปัญหา

ประเด็นที่ 4 การส่งเสริมความสัมพันธ์กับหน่วยงานในพื้นที่ชายแดน และประเทศเพื่อนบ้าน ⁷ ได้แก่

พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงาน และมวลชน ในพื้นที่ชายแดน และประเทศเพื่อนบ้านมีความสำคัญ เนื่องจากตำรวจตระเวนชายแดน มีหน้าที่ดูแลความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน ซึ่งมีอาณาบริเวณติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนรวมถึงประเทศเพื่อนบ้านเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน

ซึ่งสอดคล้องสอดคล้องกับผล การวิจัยของณัฐพร โตประยูร ¹⁵ พบว่าปัญหาความขัดแย้งเรื่องเขตแดนไทย - กัมพูชา กรณีปราสาทพระวิหารในยุคสงครามเย็น มิได้เกิดจากความไม่ชัดเจนของแผนที่ หรือปัญหาข้อกฎหมายระหว่างประเทศเพียงเท่านั้น แต่ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน และหลายระดับไม่เป็นเพียงความขัดแย้งระหว่างไทย - กัมพูชาเท่านั้น หากแต่ยังมีผู้ที่มีความขัดแย้งร่วมกันอีกหลายฝ่าย มีประเทศมหาอำนาจ และประเทศตะวันตกเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบาย หรือสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในหลาย ๆ เรื่องนับตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมที่ทำให้เกิดการกำหนดเส้นเขตประเทศอาณานิคมตามแนวความคิด “รัฐชาติ” และในยุคสงครามเย็น ได้มีการแบ่งโลกออกเป็น 3 ฝ่าย โดยประเทศมหาอำนาจต่างก็ต้องการดึงพันธมิตรร่วมกับฝ่ายตน ทำให้การกำหนดนโยบายของรัฐต่างๆ ย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานทางอุดมการณ์ วัตถุประสงค์ และทัศนคติของผู้กำหนดนโยบายโครงสร้างในกระบวนการกำหนด และตัดสินใจรวมถึงแรงกดดันจากกลุ่มทางการเมือง และมหาชน ส่งผลต่อนโยบายต่างประเทศในขณะนั้น ซึ่งไทยและกัมพูชามีปัจจัยภายใน และภายนอกที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งเรื่องเขตแดนไทย - กัมพูชา กรณีปราสาทพระวิหารมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัญหา

การเข้ายึดพื้นที่ทางเหนือของกัมพูชาโดยเวียดนามในปี ค.ศ. 1979 ในช่วงนั้นหลักเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชายังไม่มีความชัดเจน เมื่อมีการสู้รบของกองกำลังทั้งสองฝ่าย ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่แนวชายแดนซึ่งไม่มีอาวุธที่จะสามารถป้องกันตนเองได้ จึงต้องถอยร่นลงมาขยับพื้นที่ตั้งบ้านเรือน เพื่อให้ห่างจากพื้นที่สงครามให้มากขึ้น ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้นที่ต้องการยื่นมือให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เกิดสันติภาพในประเทศกัมพูชา แต่เมื่อสงครามสงบชาวบ้านเหล่านั้นก็ได้กลับไปตั้งรกรากยังพื้นที่ที่เคยจากมา ส่งผลให้เกิดการครอบครองโดยปรปักษ์ และชาวบ้านได้ขึ้นทะเบียนเป็นประชากรของประเทศกัมพูชา โดยที่พื้นที่บริเวณนี้ในปัจจุบันก็ยังเป็นปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา ซึ่งยังมีได้รับการแก้ไขปัญหานั้นส่วนน้อยอย่างชัดเจน

บทที่ 4

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และศึกษาแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในปัจจุบัน

1.1 การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน วางกำลังในพื้นที่รับผิดชอบ ทำการลาดตระเวนด้วยยานยนต์ และการเดินเท้า ดำเนินการการขจัดเงื่อนไขผิดกฎหมายต่างๆ ที่สร้างความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่เชื่อมโยง และแสวงประโยชน์ข่าวสารในเขตชายแดนจากเจ้าหน้าที่ข่าวลับของหน่วยต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และจากประชาชนที่อาศัยตามแนวชายแดน

1.2 การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน⁸ จัดตั้งจุดตรวจ ด่านตรวจที่มั่นต่างๆ ตลอดจนสำรวจช่องทาง เส้นทางที่เชื่อมต่อเขตแดน การอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ สนับสนุนชุดปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิดของศูนย์ปฏิบัติการเก็บกู้วัตถุระเบิดแห่งชาติที่ปฏิบัติในพื้นที่

1.3 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้บังคับหน่วยของประเทศเพื่อนบ้านในสถานการณ์ปกติ ส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกัน นำไปสู่การลดความขัดแย้งและความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตามแนวชายแดน

1.4 การรักษาความมั่นคงภายใน ดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อย และแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภัยคุกคามทุกรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายใน

1.5 การช่วยเหลือประชาชน ด้วยการเตรียมกำลังพล ยานพาหนะ เครื่องมือให้พร้อมดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และการบรรเทาสาธารณภัยได้ทันที

2. ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

2.1 ปัจจัยภายใน เมื่อสรุปเป็นจุดแข็งและจุดอ่อน พบว่า 1) ด้านโครงสร้าง ราชการที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ตำรวจตระเวนชายแดนมีขอบเขตภารกิจหลากหลาย การกำหนดเวลาในการทำงานอย่างชัดเจน มีการแบ่งสายงานการบังคับบัญชาในการบริหารงานอย่างชัดเจน ราชการที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่มีวิธีการทำงานที่ยากลำบากกว่าหน่วยอื่น และการกำหนดเป้าหมายไม่ได้มาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง 2) ด้านภารกิจ ราชการที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่มีเป็นกองทุนติดอาวุธที่เข้มแข็งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภารกิจถวายความปลอดภัย การต่อต้านการก่อการร้ายสากล การซ้อมโจมตี และติดตาม จับกุมผู้ร้ายในพื้นที่ป่าเขา ราชการที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่ความเคยชินกับการทำงานด้วยยุทธวิธีทหาร (การรบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในอดีต) มีการฝึกยุทธวิธีทหารมากกว่ายุทธวิธีตำรวจ 3) ด้านศักยภาพ ราชการที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ราชการที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่การได้รับงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารงานยังมีไม่เพียงพอ และ 4) ด้านขวัญและกำลังใจ ราชการที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และมีระเบียบวินัยดี ราชการที่เป็นจุดอ่อน ได้แก่จำนวนกำลังพลไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.2 ปัจจัยภายนอก เมื่อสรุปเป็นโอกาสและอุปสรรค พบว่า 1) ด้านการเมือง/กฎหมาย ราชการที่เป็นโอกาส ได้แก่นโยบายรัฐบาลมีความชัดเจน รวมไปถึงรัฐบาลมีเสถียรภาพ ระเบียบ และข้อบังคับที่ส่งผลต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ราชการที่เป็นอุปสรรค ได้แก่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงการบริหารงาน แต่งตั้ง โยกย้าย อำนาจ งบประมาณ และเครื่องมือต่างๆ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบริหารงาน 2) ด้านเศรษฐกิจ ราชการที่เป็นโอกาส ได้แก่สังคมและชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดี ราชการที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ประชาชนในชุมชนมีรายได้น้อยและมีอาชีพที่ไม่มั่นคง 3) ด้านสังคม ราชการที่เป็นโอกาส ได้แก่สังคมและประชาชนในชุมชนมีความคาดหวัง และมีเจตคติที่ดีต่อบทบาทการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของตำรวจตระเวนชายแดน ราชการที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องจากมองไม่เห็นความสำคัญของตำรวจตระเวนชายแดน 4) ด้านเทคโนโลยี ราชการที่เป็นโอกาส ได้แก่ระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศเอื้อต่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล และเอื้อต่อการจัดเก็บข้อมูล ราชการที่เป็นอุปสรรค ได้แก่การได้รับสนับสนุน

เทคโนโลยีจากหน่วยงานภายนอกยังมีน้อย และ 5) ด้านผู้รับบริการ รายการที่เป็นโอกาสได้แก่ประชาชนในชุมชนมีความพึงพอใจ และมีความต้องการใช้บริการด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน เพื่อเสริมความมั่นคงของตำรวจตระเวนชายแดน

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

3.1 เพิ่มขีดความสามารถของกำลังพลให้มีสมรรถนะ และความพร้อมในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชน ได้แก่ 1) พัฒนากำลังพลให้มีทักษะและความชำนาญตามมาตรฐานคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนด 2) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของตำรวจตระเวนชายแดน และ 3) เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับตำรวจตระเวนชายแดน

3.2 ยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ส่งเสริมการจัดทำแผนการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของตำรวจตระเวนชายแดน 2) พัฒนาระบบงานและกระบวนการดำเนินงานของตำรวจตระเวนชายแดนให้มีประสิทธิภาพ 3) พัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย และให้เพียงพอและเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และ 4) เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยยึดถืออุดมการณ์ของตำรวจตระเวนชายแดน

3.3 พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับหน่วยงาน และมวลชนในพื้นที่ชายแดน และประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนั้นว่าเป็นประโยชน์ต่อกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในภาพรวม ควรนำผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้พัฒนาหน่วย เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความผาสุกของประชาชน การดำเนินการตามแนวทางในการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น ผู้บังคับบัญชา และกำลังพลทุกระดับชั้นควรร่วมกันเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ควรแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อแบ่งมอบความรับผิดชอบให้ชัดเจนและให้คณะทำงานได้มีส่วนร่วมในการวางแผนอำนวยการประสานงานกำกับดูแล และประเมินผลทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และควรแต่งตั้งคณะทำงานที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชา

การได้ประเมินรวมทั้งติดตามผลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ทุกขั้นตอนการปฏิบัติแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อปรับแก้กลยุทธ์ให้เหมาะสมตามเวลาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการพัฒนากองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อรองรับภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ เป็นการวิจัยในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรมีการวิจัยในพื้นที่ภาคอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันอันจะนำประโยชน์มาพัฒนาหน่วย เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการวิจัยครั้งต่อไป ควรกำหนดกลุ่มประชากรในระดับปฏิบัติการ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อให้ทราบว่า มีแนวทางใดที่จะพัฒนาหน่วยงานให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ; 2562.
2. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี ; 2565.
3. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ ; 2561.
4. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. แผนปฏิบัติราชการกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ ; 2566.
5. กรมกิจการชายแดนทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. คู่มือปฏิบัติงานกระบวนการจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน. กรุงเทพฯ : กองแผนและโครงการ กรมกิจการชายแดนทหาร ; 2561.
6. สำนักความมั่นคงกิจการชายแดนและการป้องกันประเทศ. การดำเนินงานยุทธศาสตร์ความมั่นคงชายแดน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา ; 2551.
7. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. การบริหารจัดการพื้นที่บริเวณชายแดน กรณีศึกษาชายแดนไทย - กัมพูชา. บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศรายสัปดาห์ 2556 ; 18/56 : 1-2.
8. ชวงส์ อุบลี และคณะ. การบริหารจัดการปัญหาพื้นที่ชายแดน : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรี. วารสารสถาบันพระปกเกล้า 2559 ; 14(1) : 28-29.
9. ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร. การบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนของกองทัพไทย ภายใต้กระบวนการที่มั่นคงใหม่ในบริบทประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา ; 2559.
10. ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. การบริหารจัดการชายแดนเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน พื้นที่บริเวณชายแดนภาคตะวันออก (ชายแดนไทยและกัมพูชา). [อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ป. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566]. เข้าถึงได้จาก :

http://www.sscthailand.org/uploads_ssc/การบริหารจัดการชายแดนกรณีการ - กัมพูชา.pdf

11. ดุสิต น้อยชื่น, อิมรอน มะลูลีม, จรัญ มะลูลีม และสุพจน์ ทรายแก้ว. ยุทธศาสตร์การพัฒนาดำรวจตระเวนชายแดน เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2557 ; 8(1) : 51-70.
12. ประยุทธ์ จันทร์โอชา. กองทัพไทยกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่. กรุงเทพฯ : สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ; 2551.
13. ประไพร สิงห์สมบัติ. การให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่และภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; 2554.
14. อนุรักษ์ โตประยูร. ปัญหาความขัดแย้งเขตแดนไทย - กัมพูชา. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 2559 ; 5(1) : 180-193.

ภาคผนวก (บัญชีศัพท์เฉพาะ)

1. **ตำรวจตระเวนชายแดนชายแดน (ตชด.)** หมายถึง หน่วยกำลังเสริมควบคุมความปลอดภัยในแนวทางตามชายแดน ภายใต้สนธิสัญญาเจนีวาที่กำหนดไว้ว่า ห้ามมีหน่วยทหารอยู่ในพื้นที่ระยะ 25 กิโลเมตรจากชายแดน จึงทำให้ตำรวจที่เป็นหน่วยลาดตระเวนชายแดน จะต้องป้องกันการเกิดอาชญากรรมในประเทศบริเวณใกล้ชายแดน และป้องกันการรุกรานเข้ามาในประเทศด้วยยุทธวิธี

2. **การขึ้นควบคุมทางยุทธการ** หมายถึง การกำหนดให้หน่วยทหารช่างไปขึ้นการบังคับบัญชากับผู้บังคับหน่วยอีกหน่วยหนึ่ง เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจเฉพาะที่กำหนดตามปกติ แล้วจะกำหนดขอบเขตในเรื่องพันธกิจ ห้วงเวลา พื้นที่ ผู้บังคับหน่วยที่ได้รับหน่วยทหารช่างมาขึ้นควบคุมทางยุทธการนั้น อาจใช้หน่วยทหารช่างเข้าปฏิบัติการโดยสงวนอำนาจการควบคุมทางยุทธการเอง หรือมอบหมายให้ผู้อื่นควบคุมทางยุทธการแก่หน่วยทหารช่างนี้ก็ได้ เมื่อหน่วยทหารช่างขึ้นควบคุมทางยุทธการกับหน่วยใดแล้ว ผู้บังคับหน่วยทหารช่างคนเดิมที่หน่วยทหารช่างนั้นบรรจุอยู่ยังคงรับผิดชอบในทางธุรการ การส่งกำลังบำรุง การรักษาวินัย การจัดภายในและการฝึกอยู่เช่นเดิม อย่างไรก็ตามการขึ้นควบคุมทางยุทธการยังรวมถึงอำนาจหน้าที่ในการให้คำแนะนำในการฝึกกรรมอยู่ด้วย

3. **ร้อย ฉก.ตชด.** หมายถึง กองร้อยเฉพาะกิจตำรวจตระเวนชายแดน

4. **ร้อย ฉก.สสท.ตชด.** หมายถึง กองร้อยเฉพาะกิจสนับสนุนการรบตำรวจตระเวนชายแดน

5. **กกล.ชายแดน** หมายถึง กองกำลังป้องกันชายแดน

6. **มว.ตชด.** หมายถึง หมวดตำรวจตระเวนชายแดน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันตำรวจเอก ภูมิชาย พันธุ์กล้า
วัน เดือน ปีเกิด	5 มิถุนายน 2522
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2541	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 39
พ.ศ. 2545	หลักสูตรปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต รป.บ.(ตร.) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 55
พ.ศ. 2558	หลักสูตรหลักประจำ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 93
พ.ศ. 2563	หลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ 123
พ.ศ. 2563	หลักสูตรจิตอาสา 904 รุ่นที่ 3 เป็นเป้า เป็นแม่พิมพ์
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553	ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 127
พ.ศ. 2554	ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 327
พ.ศ. 2556	นายเวรผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
พ.ศ. 2557	นายตำรวจติดตามผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (งานความมั่นคง 3/งานศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ 2) (นตต.ผู้ช่วย ผบ.ตร.(มค 3) (ศปก 2))
พ.ศ. 2562	รองผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32
พ.ศ. 2563	รองผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 11
พ.ศ. 2564	ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2567	ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32